

SINTAȘTA ȘI PROBLEMA ARIANĂ

ION PÂSLARU (Kiev)

Anii '50-'70- ai secolului în curs au avut o mare și hotărâtoare însemnătate pentru studierea indo-europenilor și indo-iranienilor antici. În acești ani au fost descoperite un șir de monumente, care au contribuit la lămurirea acestui fenomen, ce a avut loc în Asia, Europa și Africa în mileniul II î. e. n.

Astăzi e greu de apreciat obiectiv descoperirile și cercetările complexului de monumente arheologice ale arienilor antici Sintașta din Uralul de Sud. Totuși, studierea acestuia și a altor complexe asemănătoare deschide noi posibilități de cercetare deja cunoscute¹.

Cercetătorii afirmă cu toții că arienii indo-europeni au descoperit căruța ușoară de luptă cu harnașament pentru cai. Datorită lor, caii și căruțele au ajuns în Europa Centrală, Asia Mică, Egipt și China².

Apariția căruței a determinat o schimbare radicală în organizarea militară, migrarea indo-arienilor jucând un rol foarte important în istoria civilizațiilor, de ei depinzând hycsoșii, care au cucerit Egiptul la sfârșitul Domniei de Mijloc, hitiții în Anatolia, casii și huriții în Asia Mică și Orientul Apropiat.

În același timp, încercând un răspuns la întrebarea de unde au venit totuși arienii, părerea cercetătorilor este diferită. Unii consideră că patria indo-arienilor este spațiul de la Dunărea inferioară, de-a lungul malului de nord al Mării Negre până la regiunea muntoasă a Kaukazului³. Alții consideră că patria arienilor este Asia Mică⁴.

În "Vede" și "Aveste" se spune că arienii au început să migreze spre sud, în locuri mai calde. În multe imnuri vedice se cântă despre "raiul nordic"⁵.

Complexul "Sintașta" a oferit cercetătorilor posibilitatea de a compara materialele arheologice cu sursele scrise ale arienilor antici - Rigveda și Avesta⁶.

Dar, de la descoperirea acestui complex unicat și până la publicarea lui a trecut mult timp. Sporadic, unele informații au apărut în diferite publicații⁷ și numai în 1992 universitatea din Čeljabinsk a tipărit primul volum cu aceste materiale, în care, în afară de descrierea completă a monumentelor descoperite, sunt reproduse desene, fotografii și reconstituiri⁸.

Cercetarea complexului Sintașta a fost efectuată timp de 9 campanii. A fost descoperită și cercetată complet o așezare întărită, necropola mare și necropolele mai mici, movila mică și cea mare (ca sanctuar, fig. 2).

Complexul Sintașta e situat pe malul stâng al afluentului stâng al râului Tobol-Sintașta, în zona stepelor Tipčak-Kovyli, nu departe de așezările Rymnik și Mirnyi, din raionul Bredinskii, regiunea Čeljabinsk în zona Uralului de Sud și Kazahstanului de Nord (fig.1).

Vom analiza pe rând obiectivele cercetate.

Așezarea fortificată Sintașta

Este situată pe malul drept al râului Sintașta, pe prima terasă de luncă inundabilă. Partea apuseană a monumentului este complet distrusă ca urmare a mutării albiei râului. Totuși, datorită fragmentelor șanțului care s-au păstrat bine, fotografiat din avion (1956), se poate trage concluzia că terenul principal al așezării a fost în formă de cerc aproape regulat, lungit ușor în plan median.

Temeliile de la construcția fortificațiilor sunt compuse din zid și șanț (cerc extern), care înconjoară terenul locuibil cu diametrul de cca. 136-140 m. Resturile fragmentate ale zidului intern, cu diametrul de cca. 60 m, s-au păstrat și ele. Linia a treia de fortificații are un caracter auxiliar și reprezintă un șanț de mică adâncime cu meterez, care îngrădește în plan octogonal un teritoriu în suprafață de aproximativ 62000 m. p.

S-au păstrat două intrări în așezare: una sudică, cu întoarcere direct la râu, și a doua nordică, asigurând legătura cu templul, complexul funerar și necropolă. Poarta sudică are un sistem complicat de întărire a intrării. Linia de fortificare exterioară e compusă din valuri și ziduri compacte din lemn și pământ. Prin lateralele porții principale se observă fisuri înguste de trecere, îngrădite de palisadă de bușteni și pământ, care au legătură cu resturile interne ale zidului principal de fortificație prin poduri demontabile. Existența temeliei din pământ dă posibilitatea construirii de contraforturi și sprijină presupunerea despre existența acestora.

Așezarea Sintașta a fost incendiată; resturile de moloz dovedesc că incendierea a fost intenționată și nu s-a datorat unui cataclism sau ca urmare a unei confruntări militare. Rezultă că populația a migrat spre alte locuri.

Necropola subterană

Cercetătorii necropolei susțin că un număr impunător de sanctuare au fost devastate încă din antichitate (fig. 3). Ca prin miracol, au rămas intacte mormintele N 17 și N 22, unde se găseau cercei și bijuterii de cupru aurite și un pieptar mare de argint (fig. 4). Alte morminte de la periferie au rămas, de asemenea, intacte.

Acest fapt ne-a permis studierea ritualului de înmormântare și a inventarului din morminte. Nivelul de bază al mormântului a fost concentrat într-un spațiu de 25 m. Punctul central, mai înalt, al platformei cu dimensiunile de 24 x 33 m, aproape coincide cu punctul înmormântării N 22 care, este evident, pentru acele timpuri, era mormânt central când s-au făcut majoritatea înmormântărilor (fig. 5).

Grăitoare în această privință este înmormântarea N 39, care se află la o distanță oarecare de celelalte morminte, și mormintele N 30 și N 31 (fig. 6), situate la periferia sud-estică a necropolei.

Suntem în fața unei necropole a militarilor cu care de luptă și a membrilor familiilor lor. Necropola a funcționat un timp îndelungat. Compararea materialelor din mormintele distruse cu cele care s-au păstrat arată diferențieri cronologice, dar foarte mici. După inventar, mormintele pot fi împărțite în două grupe:

I - militari, II - copii și femei.

Ambele grupe conțin câte 20 de morminte.

În inventarul mormintelor primei grupe un loc important îl ocupă armele, căruțele și harnașamentul pentru cai. Căruța e prezentă în 8 morminte. În 3 din ele au fost găsite fragmente din harnașamentul cailor iar 2 morminte nu au căruțe.

Armele sunt reprezentate prin vârfuri de săgeți din siliciu și bronz, cuțite de bronz și topoare de tocit, măciuci de piatră (fig. 7).

În mormintele din grupa a II-a domină bijuteriile, vasele de lut, astragalii, cuțite de bronz, oase de animale (fig. 8). Printre oasele de animale prevalează cele de berbec.

Dimensiunile gropilor funerare sunt diferite și depind, probabil, de poziția socială a celui înmormântat. Dimensiunile mari ale mormintelor erau dictate de necesi-

tatea intrării în ele a căruțelor și cailor. Adâncimea tuturor mormintelor e de cca. 2 m. În gropile funerare se construia o cameră de înmormântare din lemn, (scânduri bine prelucrate), care se acoperea cu bărne. Pe acoperiș se puneau animale și daruri, apoi pământ. După aceasta, se construia o pantă din bărne, care se acoperea cu lut de culoare deschisă sau cu un strat argilo-nisipos. Apoi, pe locul înmormântării se ridica un rug mare care trebuia întreținut câteva zile.

În partea de nord-vest a necropolei au fost descoperite ruinele unei case folosite pentru acest ritual (fig. 9, 2). Foarte probabil că deasupra mormintelor N 22, N 17 și N 26 au fost, de asemenea, niște construcții datorită cărora aceste morminte nu au fost devastate. Această necropolă a fost amplasată nu departe de o mare movilă-sanctuar.

Movila-sanctuar

În movilă, în afară de camera de înhumare devastată, s-a depistat o construcție din bărne în formă de cameră-celulă pentru conducător. Autorii săpăturilor, reconstituind construcția movilei, socot că mormântul conducătorului se găsea în centrul geometric al acesteia. Deasupra mormintelor a fost ridicată o construcție enormă cu diametrul de 72 m, cu un tolos mare în centru cu înălțimea de 2,5 m. În jurul movilei a fost săpat un șanț cu lățimea de 12 m (fig. 9, 3).

Au putut fi observate detaliile ritmicității construcției movilei sub formă de cerc și pătrat și, de asemenea, proporționalitatea unor segmente. După un interval oarecare de timp, când complexul funerar s-a lăsat în jos și marginile i s-au sfărâmat, pe suprafața lui a fost construit un hram-sanctuar sub formă de piramidă cu 3 trepte, având baza de 72 m și înălțimea de 9 m, deasupra având o cupolă și un pilon sfințit numit "pomul vieții".

Necropola S-I

La 150 m spre nord-vest de movila-sanctuar se mai găsea încă o necropolă (S-I), în care, după părerea noastră, erau înmormântați locuitorii de rând din localitate, ce se ocupau de gospodărie. În total, în necropolă erau 16 morminte (fig. 10).

În partea din mijloc se găseau construcțiile din lemn, căptușite cu lut, sub forma unui dreptunghi. În partea din centru a fost descoperită o groapă de jaf a

mormintelor. Construcția din bârne (de 8 x 9 m) conținea 2 morminte antice – N 14 și N 15. În jurul lor erau alte 9 morminte. Încă 5 morminte, foarte diferite, erau amplasate în semicerc în partea de vest a movilei.

Poate că mormintele aveau rămășițe de la construcții de lemn (rame) și amplasarea lor la periferia movilei le-a ferit de jaf. Inventarul mormintelor acestei necropole cuprinde: cuțite, sule, tocile, lespezi, pisăloage, cârlige de siliciu. În unele morminte au fost găsite vârfuri de siliciu pentru săgeți.

Cele mai expresive, după bogăția inventarului, au fost înhumările colective N 14 și N 15, deasupra cărora, după cum consideră autorii săpăturilor, a fost construit un fundament sub formă de piramidă tăiată, cu baza pătrată de 12 x 12 m și înălțimea de 1,5 m. Pe acest fundament a fost construită o cupolă cu diametrul de 6 m și înălțimea de 1,5 m. Cu toate că aceste morminte au fost devastate, noi le putem analiza chiar și după ceea ce s-a păstrat din ele. Gropile, cu dimensiunile 3,5 x 3,8 x 3,3 m și 3,35 x 1,8 x 3,3 m au fost căptușite cu bârne de lemn cu grosimea de 15-20 cm. În unul din morminte, probabil, a fost pusă și o căruță (fig. 11).

Inventarul funcrar din aceste morminte cuprinde 25 vase, 12 cuțite de bronz, 8 pisăloage de piatră, 6 sule de bronz, 7 topoare de tocit de bronz, 13 vârfuri de săgeată, 2 întregi și un fragment de zăbală pentru cai.

Necropola mică

Acest obiectiv, numit de cercetători S-II, necropola mică din pietriș, trebuie socotit probabil ca necropola meșterilor de căruțe și armament. Necropola se afla la 400 m nord de marea movilă-sanctuar. În centrul necropolei au fost găsite ruinele construcției folosite pentru ritual. În jurul ei au fost construite 5 morminte de bază. Cel mai vechi este, după autorii săpăturilor, mormântul unei femei (N10). În mormântările, în gropi nu prea mari, au fost interpretate ca morminte de copii.

În total, aici au fost descoperite 10 morminte (fig. 12). Inventarul era compus din vase de lut – 13 exemplare, în 8 morminte, oase de animale, scoabe de bronz, 12 vârfuri de săgeți de siliciu și 6 vârfuri de bronz, bijuterii de argint, câteva brățări de bronz și inele cu capetele răsucite sub formă de spirală și fragmente de zăbale pentru cai.

Cea mai expresivă înmormântare de aici este N 7 (fig. 12).

Movila mică

Movila mică sau obiectivul S-III e situată în imediata apropiere a necropolei descrise mai sus. Este o necropolă colectivă, devastată în antichitate. În mormânt a fost găsită și o căruță. Judecând după obiectele descoperite în morminte, în ele au fost înhumați meșterii care prelucrau metalul. Ca și la celelalte monumente mai sus descrise, am văzut și aici o construcție deosebită deasupra necropolei (fig. 13).

Prin datele prezentate până acum, am obținut un tablou relativ complet al stratificării social-industriale a populației localității unde, după cum vedem, am găsit reflectarea diferențelor nu numai social-industriale, dar și de sex și vârstă.

Pentru a înțelege mai bine specificul complexului (necropola) Sintașta, vom analiza materialele arheologice care indică direcția activității industriale și gospodărești a localității.

Se impune atenției o dezvoltată tehnică de prelucrare a lemnului pentru construirea mormintelor, căruțelor, veselei și a altor obiecte folosite în gospodărie.

Un alt specific este dezvoltarea industriei metalurgice, rezultat din prezența vârfurilor turnate de săgeți, sulite și topoare din bronz, tocile, sule, cuțite și alte obiecte din metal. Meșterii prelucrau și metalele prețioase ca argintul și aurul. Cunoșteau procedeul de aurire a obiectelor din cupru.

Nu mai puțin interesantă este și tehnica confecționării mărgelilor din sticlă. Prin prelucrarea oaselor și coarnelor se obțineau unelte pentru piei și pentru harnașamentul cailor – zăbale, inele, discuri etc. Meșterii foloseau numai metoda de tăiere a oaselor și coarnelor perpendicular pe lungimea lor.

Despre o industrie dezvoltată de prelucrare a pieilor demonstrează prezența sporadică a obiectelor și fragmentelor din piele și a uneltelor de prelucrare a lor.

Prezența unui mare număr de cai înhămați și găsirea multor zăbale ne arată existența unei gospodării dezvoltate de creștere a cailor.

În Sintașta se cunosc mai multe tipuri de zăbale:

- sub formă de discuri cu caiele întregi, și
- sub formă de discuri cu caielele prinse aparte.

Trebuie să menționăm că în 2 morminte (vezi SM, M. 30 și S-I, M. 14) aceste două tipuri au fost găsite în

unul și același complex. Aceste tipuri de zăbale reprezintă cele mai vechi modele ale detaliilor harnașamentului pentru caii de tracțiune în regiunea euro-asiatică.

Acum este posibil de identificat raionul Uralului de Sud și Kazahstanului ca fiind centre de unde carele de război cu harnașament pentru cai s-au ramificat în diferite direcții. Foarte interesante sunt desenele ce reprezintă căruțe cu harnașament pentru cai pe stâncile Kara-Tau (Kazahstanul de Sud), Saimaly-Taș (Kirgizstan) și Mongolia. Ele marchează probabil calea pe care China, în epoca Ini a căpătat una din cele mai importante descoperiri ale arienilor - carul de război cu harnașament pentru cai.

Căruța a apărut în China la mijlocul mileniului II î. e. n. din Vest⁹. Unii cercetători consideră că ea vine de la arieni¹⁰. Nu e de prisos să menționăm că numele de viță al unor conducători chinezi sunt legate de căruță. Astfel, Huan-Di avea numele personal Siuani-Iuani, ceea ce înseamnă "partea din față a unei căruțe ridicată" sau "oiște" sau "cel ce construiește căruțe". Predecesorul său Su-Ciun - apropiatul marelui lui conducea toate căruțele.

Legenda arată că el a schimbat harnașamentul din piele de vacă cu cel din piele de cal¹¹. Sursele scrise "Cju-șu țzi-niani" vorbesc despre existența harnașamentului în 1444-1440 î. e. n. în epoca Șan-Ini în perioada domniei lui Tai-U¹².

Monumentele asemănătoare cu cele din Sintașta erau interpretate în 1975 ca monumente ale culturii Andronovo a etapei Petrov¹³. În 1977 erau cunoscute aproximativ 10 puncte cu monumente asemănătoare celor din Sintașta. După descoperirea în orașul Orsk (din regiunea Orenburg, în Uralii de Sud din bazinul râului Ural) a movilei-necropole Novo-Kumak, ele au fost numite monumente de tip Novo-Kumak¹⁴.

Comparând aceste monumente, autorii au ajuns la concluzia că asemănarea unui șir de caracteristici ale ritualului de înmormântare și ale ceramicii de pe un vast teritoriu din Ural și Kazahstan reprezintă o etapă distinctă din dezvoltarea culturii Novo-Kumak din epoca bronzului, sau orizontul cultural Novo-Kumak. De asemenea, au menționat "urmele unei puternice influențe a culturii ceramicii cu multe brăuri (Mnogovalikovaja)"¹⁵.

Asemănarea unei grupe din ceramică Sintașta cu cea ca decor vălurit a fost menționată și de Vladimir F. Gening¹⁶.

Chiar dacă nu analizăm în detaliu aceste afirmații, suntem totuși obligați să menționăm că monumentele orizontului Novo-Kumak au apărut în epoca mijlocie a

bronzului, după monumentele culturii Poltavkinskaja și în același timp cu cultura Abașevo. De asemenea, cu monumentele etapei Pokrovsk ale culturii Srubnaja și ale monumentelor Turbino, Seima și Rostovka.

Se poate deci afirma că purtătorilor culturii reprezentată de monumentele de tip Sintașta le revine rolul principal în schimbarea înfățișării culturii din epoca mijlocie a bronzului, de împrăștiere a tipurilor asemănătoare de armament sau harnașament pentru cai și căruțe în vastele spații ale zonelor de stepă și silvostepă din Europa și Asia.

Odată cu descoperirea și studierea monumentelor de tip Sintașta, le putem lămurii și pe cele, neclare până nu demult, de tipul cetății Livencovka de pe Don¹⁷ și Kamenka din Krimeea¹⁸, care se leagă de grupa monumentelor culturii ceramicii cu multe brăuri.

Cetatea Livencovka a avut fortificații foarte puternice. S-au păstrat doar 3, cu grosimea de 7 m și înălțimea pereților de 2-3 m. Cetatea e construită din piatră autohtonă (blocuri din var și pietre mari). Pe pereți, în șanț și lângă intrări, au fost găsite vârfuri de săgeți, analoage cu cele din Sintașta, topoare din piatră de tipul Borodino.

În așezarea Kamenka cu valuri a fost găsită o zăbală întreagă din corn cu caiele, analoagă cu cele din cultura Monteoru, Sintașta și, de asemenea, din monumentele culturii Abașevo și Andronovo la est¹⁹.

Rezultă din aceasta că noi recunoaștem migrarea indo-europenilor prin purtătorii culturii de tipul Sintașta. Ei trebuiau să aibă o influență considerabilă asupra tuturor popoarelor care erau în drumul lor.

Din acest punct de vedere, fenomenul reprezentat de toporul de la Borodino (Basarabia) este acum clar. Acolo cercetătorii menționează existența pe de o parte a caracteristicilor miceniene și "ungare", iar pe de alta, a celor asiatice sau, în al treilea rând, caucaziene²⁰. Însă, neîndoielnică este legătura lui cu Dunărea inferioară²¹. În acest depozit, parcă ar fi focalizate diferite legături economice și culturale ale unei regiuni foarte vaste din Euro-Asia epocii bronzului.

Marija Gimbutas a afirmat că tezaurul de la Borodino, împreună cu cele de la Turbino și Seima - necropole, ar deține cheia cronologică a antichității Europei de Est în epoca bronzului²².

Cercetătorul rus din domeniul metalelor epocii de bronz, Eugen Černyh, consideră că în aceste monumente sunt concentrate caracteristicile culturale ale mileniului II î. e. n. de la Oceanul Pacific la Marea Egee²³.

În legătură cu aceasta, ni se pare foarte interesantă compararea antichităților Sintašta cu monumentele culturilor Bronzului mijlociu din România. În acest sens, foarte importantă este cultura Monteoru. Ca și la Sintašta, localitatea Sărata-Monteoru reprezintă un sit complex. Partea centrală era fortificată și avea un turn de pază din piatră. De jur-împrejur era înconjurată cu valuri de pământ și șanțuri.

În imediata apropiere a asezării centrale se găseau necropolele și locurile de cult. Locuințele erau construite pe pământ, din piatră și ciamur de lut. La populația acestei așezări s-a constatat, de asemenea, prezența metalurgiei și a industriei de prelucrare a metalelor ca fiind foarte dezvoltate.

La monumentele culturii Monteoru au fost, de asemenea, găsite zăbale întregi sau componente ale acestora, din coarne, pentru harnașamentul cailor care erau înhămași la căruțe. Ele sunt analoage cu zăbalele din Micene și Sintašta.

Printre arme apar cuțite, vârfuri de săgeți, cuțite încovoiate, topoare de luptă, topoare de piatră și măciuci. În morminte, foarte des se întâlnesc mărgelile de faianță. Îndeletnicirea de bază a locuitorilor așezării era creșterea animalelor. În multe morminte și complexe ale așezării cercetătorii văd un înalt grad de dezvoltare a societății

patriarhale²⁴.

Pentru epoca Bronzului mijlociu din România sunt caracteristice depozitele de obiecte și armament din metale nobile. Astfel, sunt depozitele din Transilvania de Nord-Vest, care conțin obiecte de aur²⁵. Menționăm că și în depozitele Borodino și Turbino se găsesc sulițe și celuri de argint.

Astăzi, nu mai există îndoială că o parte din populația stepelor Uralului de Sud și Kazahstan, datorită unui șir de cauze, a pornit în căutarea unor noi locuri de trai. Bine se conturează două direcții de bază: la sud-vest și sud-est. Migrarea la vest e marcată de monumente foarte importante ca Seima, Turbino, Pokrovsk, Livencovka, Kamenka, Borodino, Sărata-Monteoru, Micene. Migrarea spre est – o dovedesc monumentele Rostovka, Kara-Tau, Saimaly-Taș, Hobdo-Somon, Anian.

Până nu de mult, toate aceste monumente sau culturi erau privite izolat cu toate că între ele erau mari asemănări.

Are dreptate V. F. Gening când afirmă că, pentru rezolvarea problemei ariene pe baza materialelor arheologice, trebuie studiate toate verigile lanțului lung care leagă aceste monumente pe parcursul căii de migrare spre sud a arienilor²⁶. Descoperirea complexului Sintašta este cheia pentru rezolvarea și înțelegerea problemei ariene.

NOTE

1. V. F. Gening, G. B. Zdanovich, V. V. Gening, *Sintašta. Archaeological Sites of Aryan Tribes of the Ural-Kazakh Steppes*, vol. I, Chelyabinsk, 1992.

2. W. Bray, D. Trump, *A dictionary of archaeology*, 1970.

3. V. G. Childe, *The Aryans: A Study of Indo-European Origins*, London, 1926; P. Bosch-Gimpera, *El problema indo-europeo*, Mexico, 1960; G. Devoto, *Origini Indo-europee*, Firenze, 1962.

4. T. V. Ghamkrelidze, V. V. Ivanov, *Indo-evropeiskij jazyk i indo-evropeiskij*, Tbilisi, 1984, p. 1328.

5. A. Moreta, *Mituri antice și mitul progresului*, București, 1994, p. 196.

6. V. F. Gening, *Mogilnik Sintašta i problema rannih indo-iranskih plemen*, SA, 4, 1977.

7. N. A. Alksașenko, V. F. Gening, T. M. Gușenkova et al., *Raboty v zone Bredinskogo vodohranilišča*, AO, 1972, (1973), p. 153; L. I. Așihmina, V. T. Petrin, T. N. Čebakova, V. I. Ștefanov, *Issledovaniia v Bredinskom raione Čelebinskoj oblasti*, AO, 1973, (1974), p. 132-133; V. F. Gening,

L. I. Așihmina, *Mogilnik epohi bronzy na r. Sintašta*, AO, 1974, (1975), p. 144; V. F. Gening, *Hronologičeskie komplekсы XVI v. do n. e. (po materialam Sintaštanskogo mogilnika)*, Novejšie otkrytiia sovetskikh arheologov (Tezisy dokladov konferencii), I, Kiev, 1975, p. 94-95; V. F. Gening, A. D. Priahin, *Sintaštanskoe poselenie*, AO, 1974, (1975), p. 147; V. F. Gening, N. B. Vinogradov, *Novyi mogilnik srediny II tys. do n. e. na r. Sintašta*, AO, 1975, (1976), p. 168; T. N. Čebakova, *Novye postroiki Rymnikskogo poselenija*, AO, 1975, (1976), p. 204-205; G. B. Zdanovič, V. F. Gening, *Oboronitelnye sooruzhenija poselenija Sintašta*, AO, 1983, (1985), p. 147-148.

8. V. F. Gening, G. B. Zdanovič, V. V. Gening, *Sintašta Arheologičeskie pamiatniki arijskikh plemen Uralo-Kazahstanskikh stepei*, t. 1, Čeljabinsk, 1992, 408 p.

9. M. Dewall, *Von Pferd und Wagen in fruhen China*, Bonn, 1964; W. Samolin, *Western elements in the Art of Ch'u.-Early Chinese Art and its Possible Influence in the Pacific Basin*, Vol. I, Ch'u and the Silk Manuscript, New York, 1972, p. 187-198.

10. C. Grahame & Piggot Stuart, *Prehistoric Societies*, London, 1965, p. 97.
11. S. Cucera, *Kitaiskaja arheologija*, Moskva, 1977, p. 173.
12. J. Legge, *The Chinese Classics: With a Translation, Critical and Exegetical Notes, Prolegomena and Copious indexes*, Vol. III-IV, The Shoo king, or the Book of Historical Documents, Vol. VII-VIII, The Ch'un Ts'ew, with The Tso Chuen, 1939.
13. G. B. Zdanovič, *Periodizacija i hronologija pamiatnikov epohi bronzы Petropavlovskogo Priišimja*, Avtoreferat kand. Dis., Moskva, 1975, p. 21.
14. K. F. Smirnov, E. E. Kuzmina, *Proishozhdenie indoirancev v svete novejših arheologičeskikh otkrytii*, Moskva, 1977, 84 p.
15. *Ibidem*, p. 29.
16. V. F. Gening, *Hronologičeskie komplekсы...*, p. 95.
17. *Istoria Dona*, Rostov na Donu, 1973, p. 27-28.
18. V. D. Rybalova, *Poselenie Kamenka v Vostočnom Krymu*, AS, 16, p. 19-49.
19. *Ibidem*, p. 23, 47.
20. E. R. Štern, *Bessarabskaja nahodka drevnostej v 1912 g.*, MAR, vyp. 34, 1914, p. 1-14.
21. V. A. Safronov, *Datirovka Borodinskogo klada*, p. 75-128; V. S. Bočkar'ev, *Problema Borodinskogo klada*, p. 129-154, PA, vyp. 1, 1968.
22. Marija Gimbutas, *Borodino, Seima and their Contemporaries*, Proceeding of the prehistoric Soc. Cambridge, 1956, New series, XXII, p. 143-172.
23. E. Černyh, *Drevneišaja metalurgija Urala i Povolzja*, Moskva, 1970, p. 99.
24. G. B. Fedorov, L. L. Polevoj, *Arheologija Rumynii*, Moskva, 1973, p. 73-74.
25. T. Bader, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei. Cultura pretracică și tracică*, București, 1978, 246 p.
26. V. F. Gening, G. B. Zdanovič, V. V. Gening, *Sintashta... op. cit.*, p. 7.

SINTASHTA AND THE ARYAN PROBLEM

Summary

Even if the Indo-European peoples and the early stages of their development have attracted attention of scientists since the XIX century, this problem still remains to be studied. The analysis of ancient written sources allow us to conclude that the Aryans migrated from Europe (the area between the Danube and the Ural River) to the area of their new habitation.

Archaeological investigations of the sites of the II mil. BC in Sintashta belt has ascribed to the Aryans of written sources. This complex is the most significant among them for it allows analysis of the Aryan society at a rather early stage - XVII - XVI century BC.

After the discover of the Sintashta complex one might consider it as belonging to the Aryans archaeological cultures and monuments in Eurasian steppe belt like: Turbino, Seima, Rostovka, Liventzovka, Kamenka, Monteoru, also like culture Abashevo, Andronovo, Mnogovarikovaya, Mycenae shaft graves etc.

The Sintashta complex was investigated in 1973 and 1986. This complex included: the fortified settlement (S-II); the large burial ground complex (S-I); the little burial ground complex; the little barrow (S-III); the big temple barrow.

The area of the settlement was circular, regular in form, slightly stretched in the North-South Axis. The fortifications consisted of a wall and a moat, surrounding the dwelling area and measuring 136-140 m. in diameter. Their preserved fragments of the inner wall was 60 m. in diameter. The third fortification line was auxiliary. It consisted of a shallow moat and, probably a rampart enclosing a rectangular territory with an area of 62.000-sq. m. Dwellings were situated within the inner circle of the fortifications.

Analogical fortified settlement were found in Arkaim, Liventzovka, Kamenka and Sărata-Monteoru.

The Sintashta people buried their dead in large pits dug out in a dense clay soil, often with an admixture of gravel and pebbles. The graves contained a rich inventory. Many vessels were found both in burial chambers and on their coverings. Bronze daggers, awls, needles and sets of flint arrowheads came out in large series. Especially interesting are the remains of battle chariots and a large series of bridle cheek-pieces.

On the basis of typical elements of bridles, battle-chariot with horses and their pictures with armament one can follow the Aryans ways of migration to Europe, India and China.

LIST OF ILLUSTRATIONS

Fig. 1 Eurasia: 1 Sintashta, 2 Arkaim, 3 Novo-Kumak, 4 Seima, 5 Turbino, 6 Pokrovsk, 7 Staro-Jurievo, 8 Liventzovka, 9 Kamenka, 10 Trahtemirov, 11 Borodino, 12 Sărata-Monteoru, 13 Kakovatos, 14 Mycenae.

Fig. 2 The Sintashta Complex: 1 the fortified settlement (SP), 2 the large underground burial complex (SM), 3 a large barrow (BM), 4 a complex of underground and barrow burials (S-I), 5 the small underground burial complex (S-II), 6 a small barrow (S-III).

Fig. 3. The Sintashta fortified settlement (SP): 1 the plan of the dwellings; 2 the South Gate: a-reconstruction; b-plan.

Fig. 4. Sintashta. The large underground burial complex (SM): I - Robbed graves; II - Graves with chariot; III - Graves of women and children; IV - Sanctuary; V - Places probably for sanctuary; VI - Ashpit.

Fig. 5. The large underground burial complex (SM). Grave nr. 22: 1 funeral chamber, 2 silver breastplates, 3 awl copper, 4 flint arrow head, 5, 6 copper plate and fragment of metal from moulding, 7 bone spindle, 8, 9 rock crystals, 10-14 clay vessels.

Fig. 6. The large underground burial complex (SM). Grave nr. 30: 1 battle chariot, 2, 3 horn snaffles, 4, 5 ring and a horn slice, 6 bronze knife, 7 bronze spear head, 8-18 flint arrow heads, 19 clay vessel.

Fig. 7. The large underground burial complex (SM). Grave nr. 39: 1 wooden funeral chamber, A-sack with 158 astragali, B-sack with 46 astragali, C-quiver with arrows, D-axe, E-mace, 2-6 clay vessels, 7-9 horn snaffles, 10-21 flint arrows heads, 22 axe, 23 pendant from a stone, 24 bronze adze, 25 nails found in a wooden vessel, 26, 27 stone tops of a mace, 28, 29 copper hooks, 30-32 copper rings, 33, 34 bronze knives.

Fig. 8. The large underground burial complex (SM). The inventory of the graves of women and children: 1 g. 33, 1-2 clay vessels; g. 31, 3 stone bead, 4 clay vessel; g. 32, 5 clay vessel, 6 fragment of a clay vessel, 7 beads, 8 pendant of shell valve; g. 13, 9 glass beads, 10 gilded copper ring, 11 copper plates; g. 34, 12 clay vessel; g. 17, 13 beads, 14, 15 gilded copper rings, 16 copper ring; g. 37, 17 necklace of glass and stone beads; g. 35, 18

small-sized glass beads, 19, 20 amulets made of an animal tooth; g. 23, 21 pendant of shell valve, 22 small-sized glass beads; g. 25, 23 copper beads.

Fig. 9. Objects of the Sintashta culture. Reconstruction. The large underground burial complex (SM), ritual small house: 1 plan, 2 profile; a large barrow (SB), 3 funeral complex; a small barrow (S III), funeral construction: 4 plan, 5 profile.

Fig. 10 The Sintashta culture. The small underground burial complex (S-II): I Plan of the burial complex, 1-10 graves; II Plan of the reconstruction of the ritual house; III Inventory of the grave 7: 1 glass beads, 2 copper ring, 3 copper cramps found in a wooden vessel, 4,5 clay vessels, 6 breastplate from silver.

Fig. 11. The Sintashta culture. The small underground burial complex (S II). Inventory of the grave 7: 1, 19 bronze knives, 2-6 bronze arrow heads, 7-15 flint arrow heads, 16 bronze spear heads, 17, 18 copper awls, 20 bronze adze, 21 stone tip of a mace.

Fig. 12 The Sintashta culture. The underground burial complex (S-I). I The inventory of the grave 15: 1 stone pestle, 2 bone spindles, 3, 4 flint arrow heads, 5 copper awl, 6 bronze knife, 7, 8 bronze addices; II The inventory of the grave 14: 9 flint arrow head, 10 copper hooks, 11 bronze awl, 12 clamp, 13 bronze ring, 14 stone tip of a mace, 15, 16 bronze knives, 17, 18 horn snaffles, 19-21 bronze adzes, 22 bronze chisel, 23-24 bronze knives, 25 bronze sickle; III The inventory of the grave 12: 26 bronze bracelet, 27, 28 bronze ear-rings, 29 bronze ring, 30 glass and bronze beads.

Fig. 13 The Sintashta culture. The large underground burial complex (S-I). I The reconstruction of the funerary complex, containing the graves 14 and 15 in the middle: 1 plan, 2 profile; II Objects found in the tumulus's overlay, 3-6 flint arrow heads, 7-10 copper awls, 11 bronze hook, 12 bronze knife.

Fig. 14 The Sintashta culture. A small barrow (S-III). The inventory of the grave 1: 1, 2 tube for bellows, 3, 4 copper awls, 5 moulding remains, 6 bronze knife, 7 stone tip of a mace, 8-18 clay vessels, 19-24 grindstones.

Fig. 1 Eurasia: 1 Sintašta, 2 Arkaim, 3 Novo-Kumak, 4 Seima, 5 Turbino, 6 Pokrovsk, 7 Staro-Jurievo, 8 Livencovka, 9 Kamenka, 10 Trahtemirov, 11 Borodino, 12 Sárata Monteoru, 13 Kakovatos, 14 Micene.

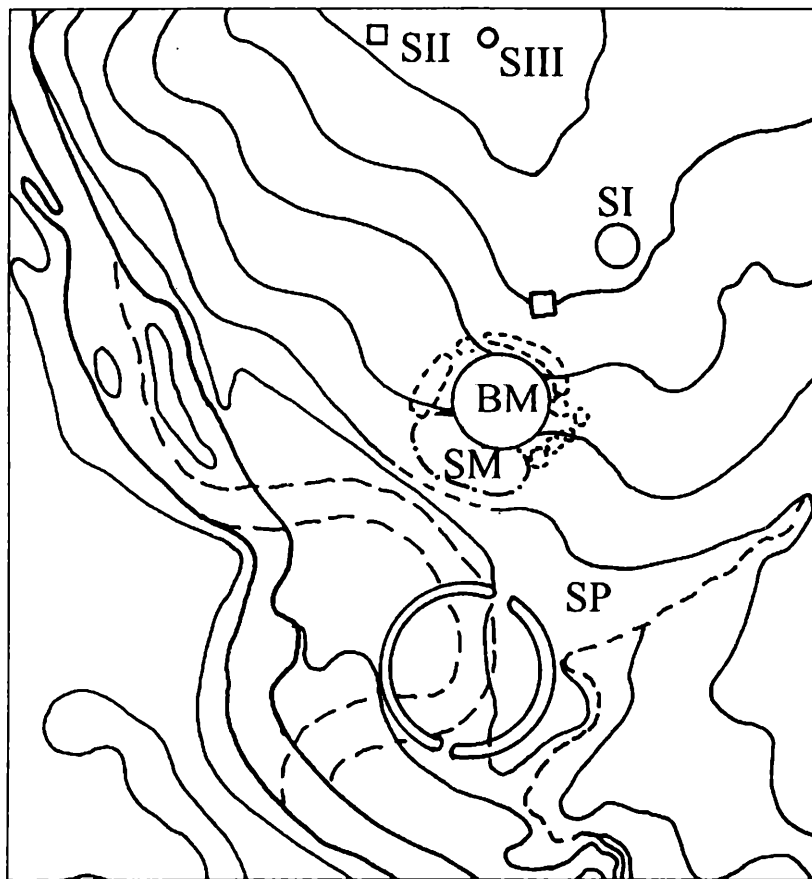

Fig. 2 Complexul Sintașta: 1-așezarea (SP), 2 necropola subterană (SM), 3 marea movilă-sanctuar (BM), 4 necropola subterană (S-I), 5 necropola mică (S-II), 6 movila mică (S-III).

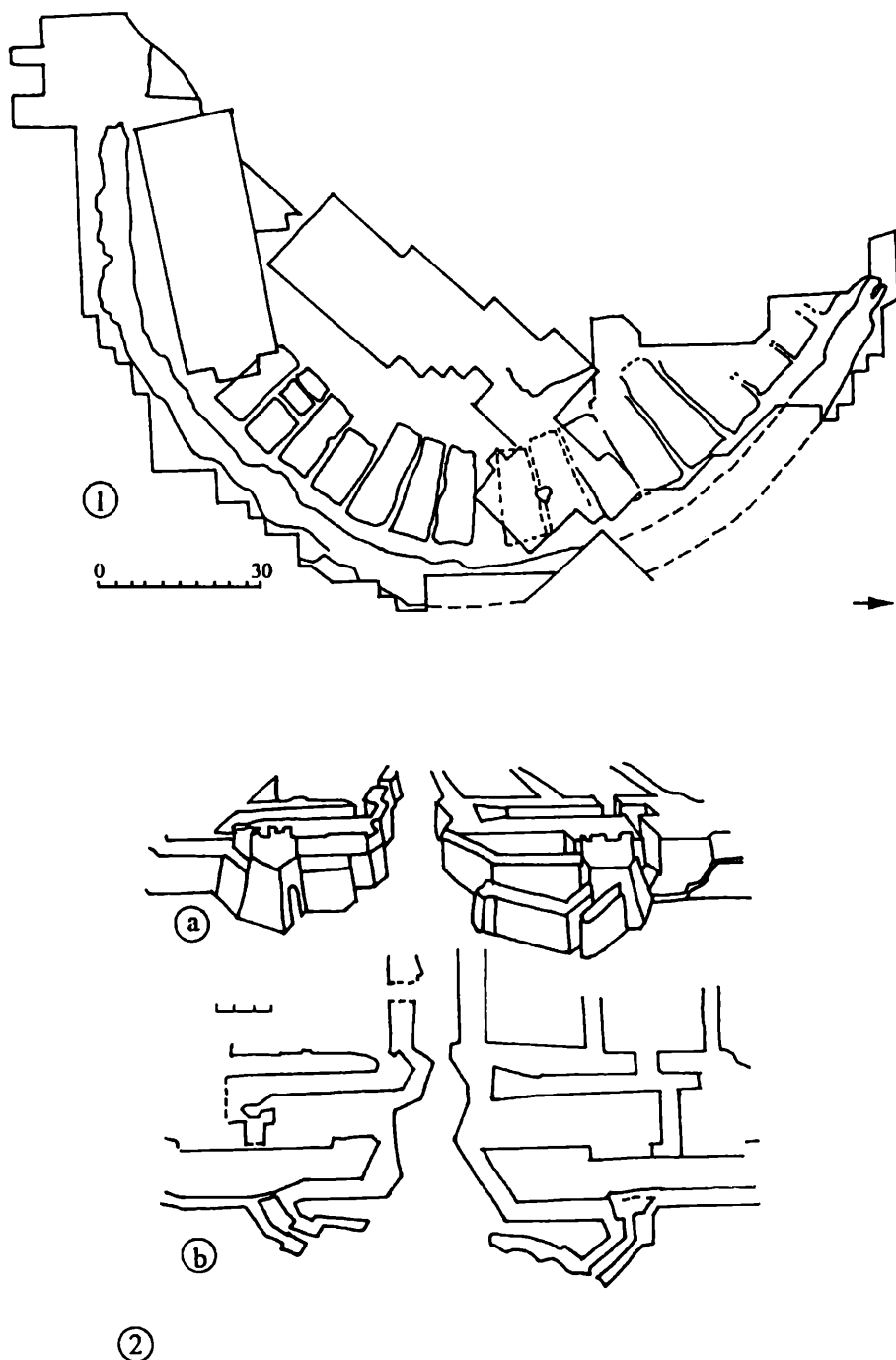

Fig. 3 Așezarea Sintașa (SP): 1 planul locuințelor, 2 poarta de sud; a- reconstituire, b-plan).

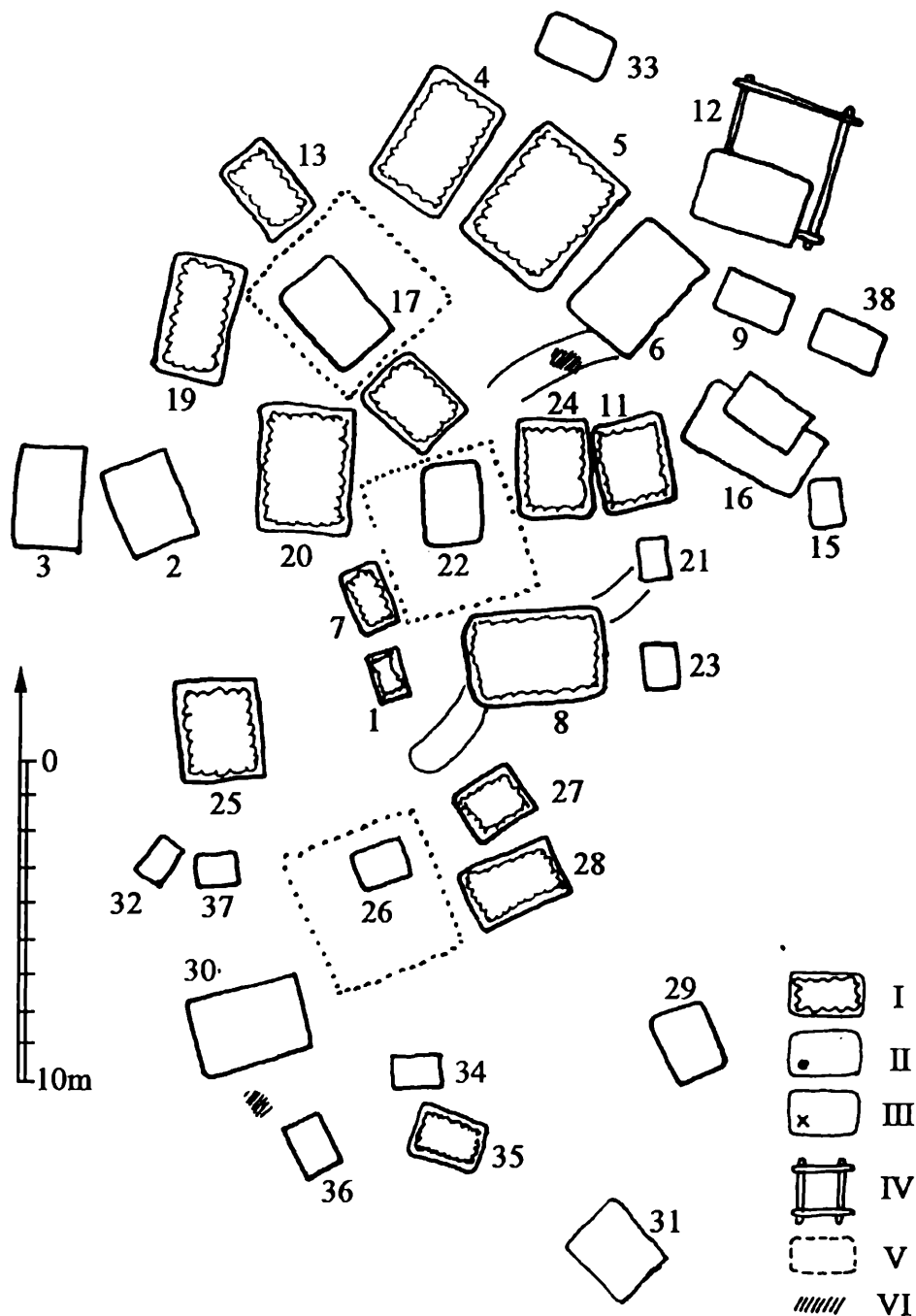

Fig. 4 Sintašta. Necropola subterană (SM): I-morminte devastate, II-morminte cu căruță, III-morminte de femei și copii, IV-sanctuar, V-locurile probabile pentru sanctuare, VI-cenușă.

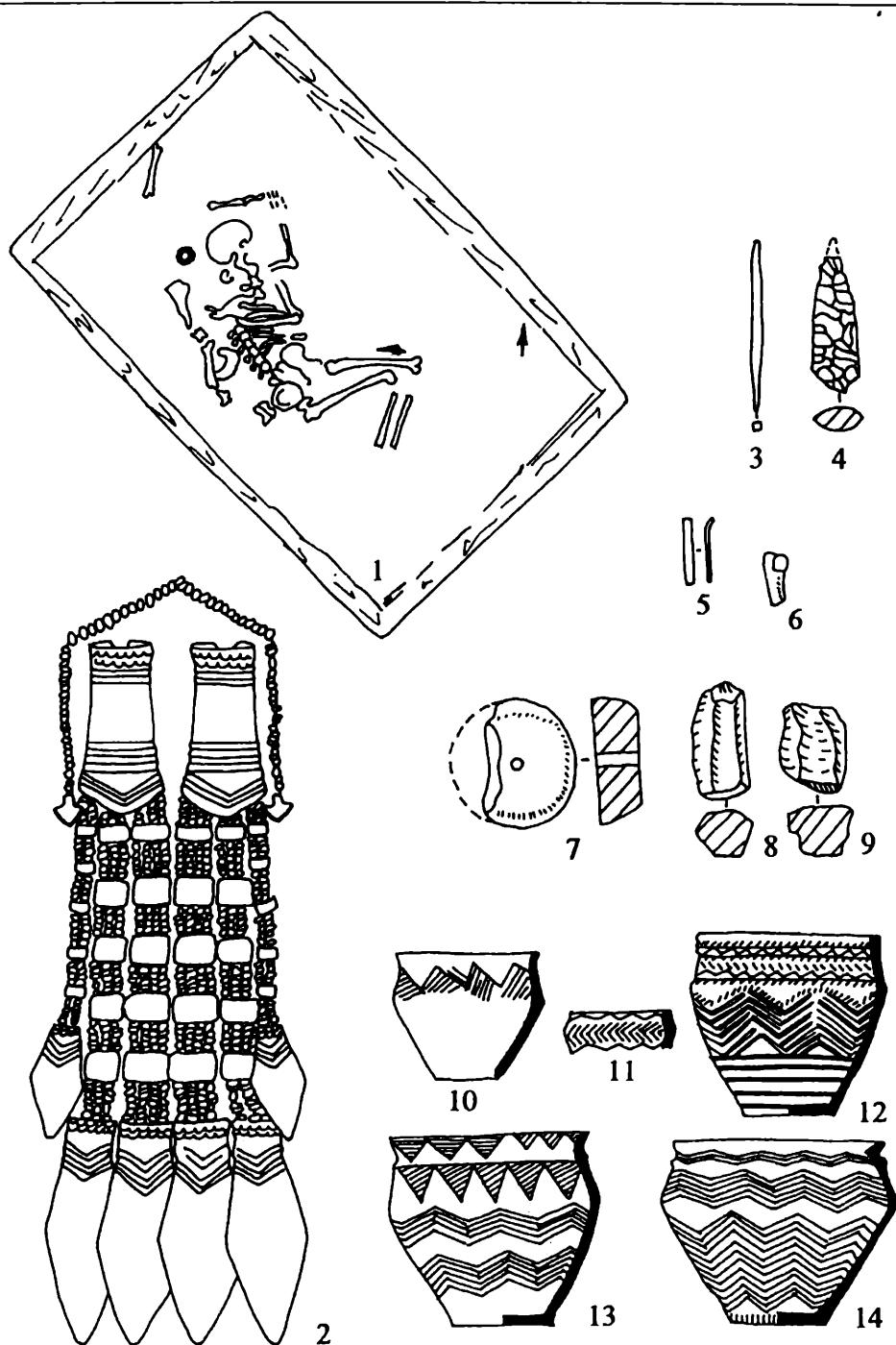

Fig. 5 Necropola subterană (SM). Mormântul N 22: 1 camera funerară, 2 pieptar mare de argint, 3 sulă de aramă, 4 vârf de săgeată din silix, 5, 6 plăcuță de aramă și fragment de metal din turnătorie, 7 fus de os, 8, 9 cristale de stâncă, 10-14 oale de lut.

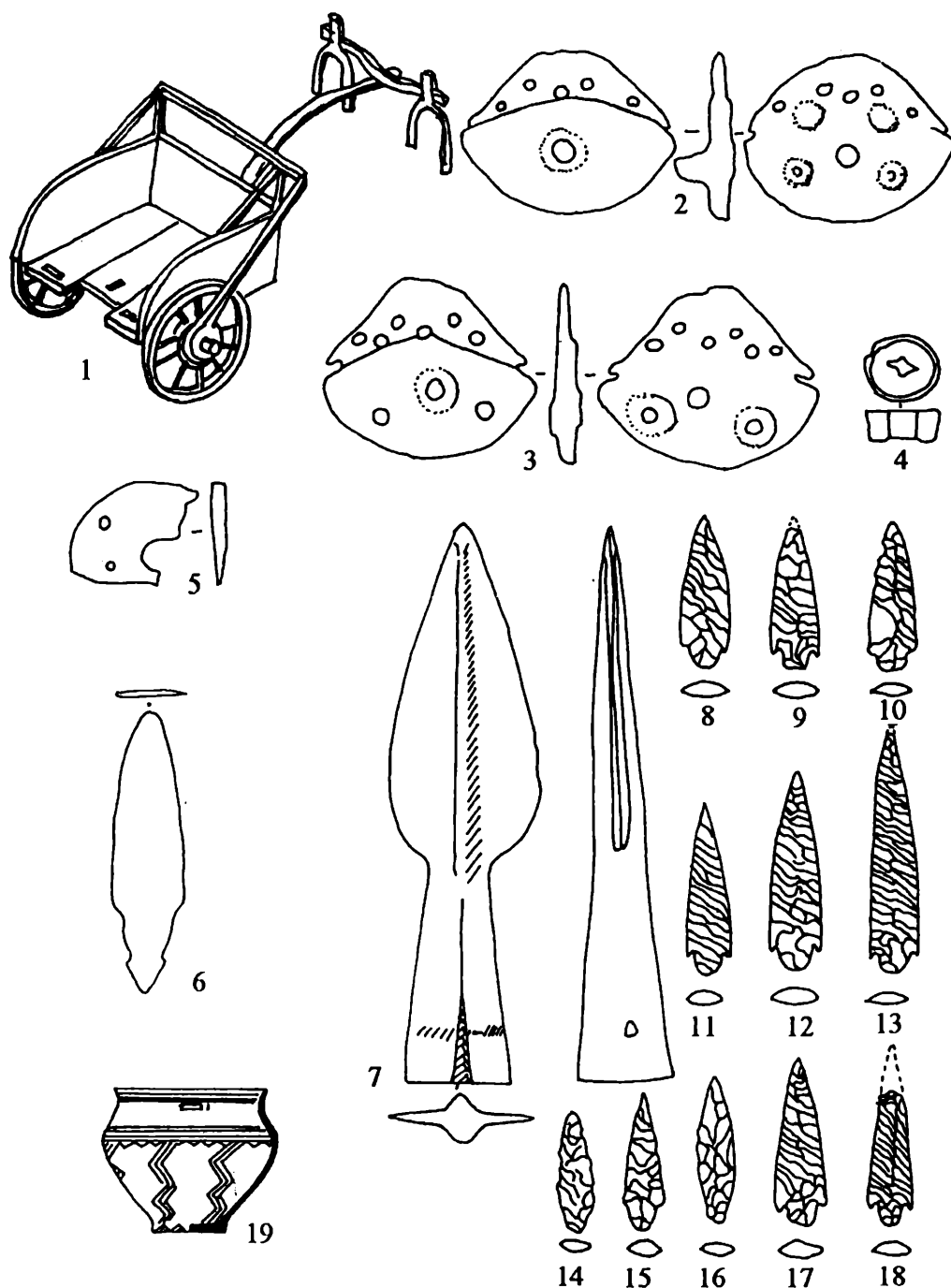

Fig. 6 Necropola subterană (SM). Mormântul N 30: 1 car de luptă, 2, 3 psalii de corn, 4, 5 cerc și plăcuță din os, 6 cuțit din bronz, 7 vârf de lance din bronz, 8-18 săgeți din silex, 19 oală din lut.

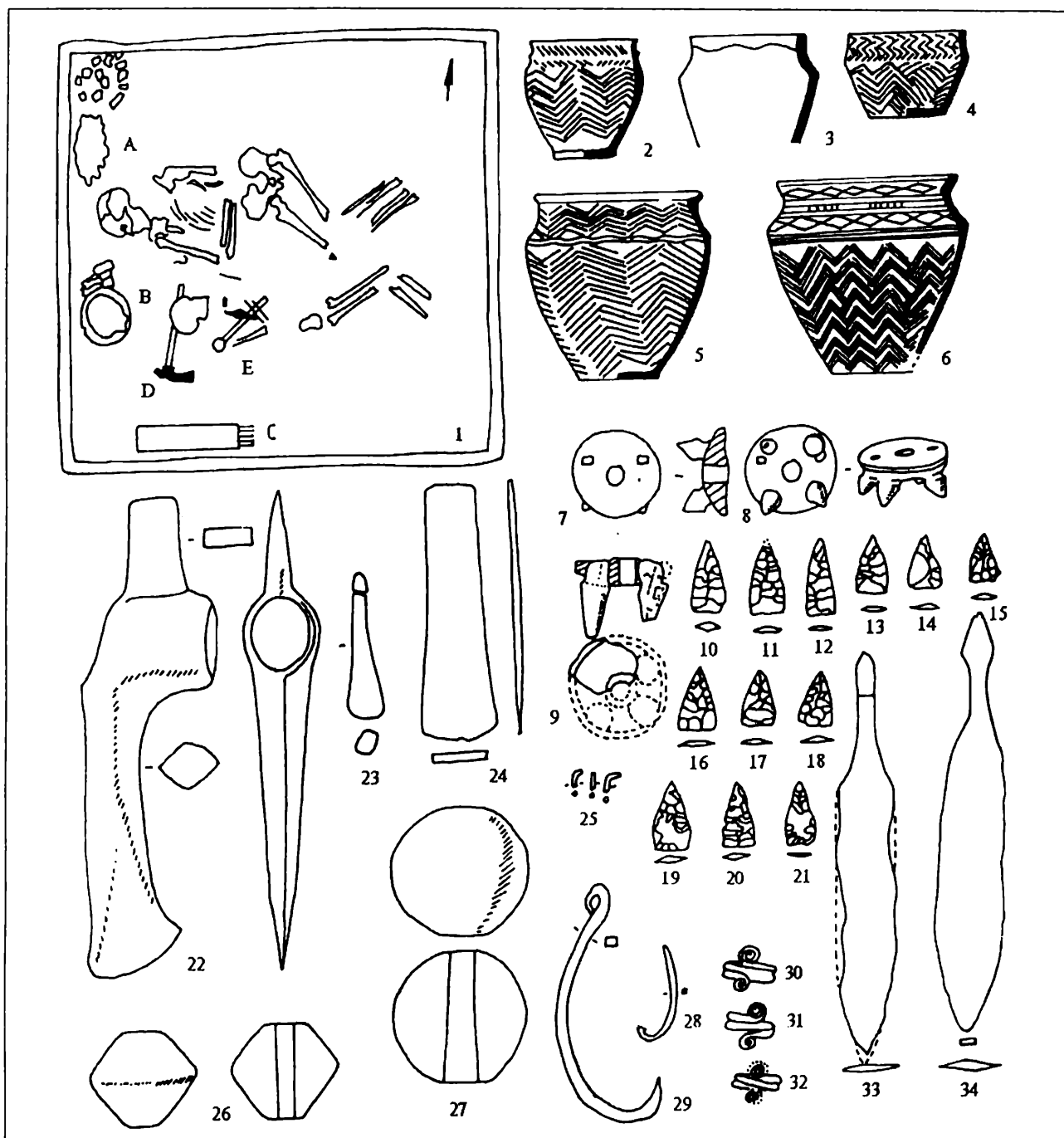

Fig. 7 Necropola subterană (SM). Mormântul N 39: 1 camera funerară cu cadru de lemn: A-sac cu 158 astragale, B-sac cu 46 astragale, C-tolbă cu săgeți, D-topor, E-măciucă, 2-6 oale de lut, 7-9 psalii de corn, 10-21 săgeți de silex, 22 topor, 23 breloc de piatră, 24 teslă de bronz, 25 cuie dintr-un vas de lemn, 26, 27 coafe de ghioagă, 28, 29 cârlige de aramă, 30-32 inele de aramă, 33, 34 cuțite de bronz.

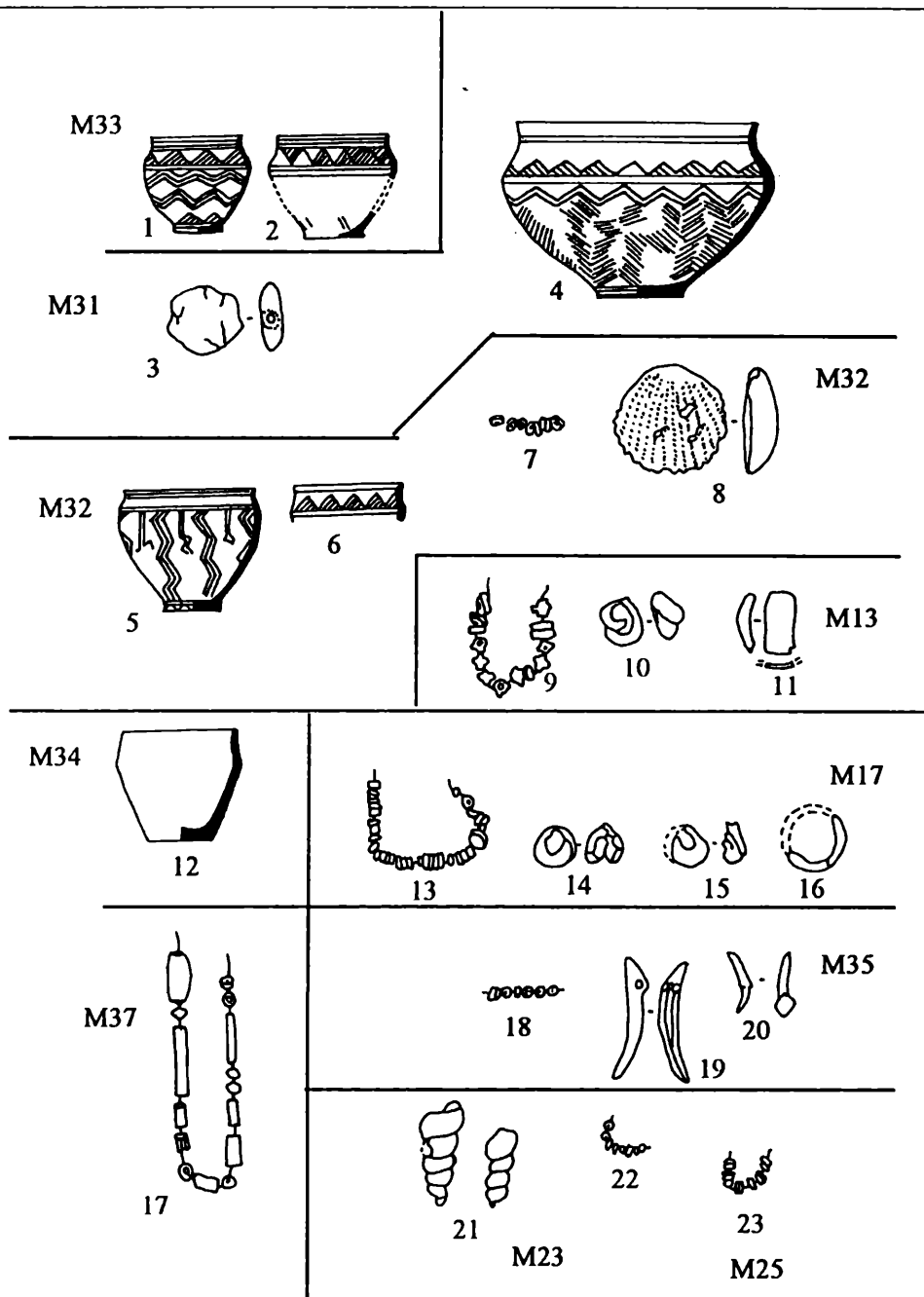

Fig. 8 Necropola subterană (SM). Inventarul mormintelor de femei și copii: M. 33, 1, 2 oase de lut; M. 31, 3 mărgea de piatră, 4 oală de lut; M. 32, 5 oală de lut, 6 fragment, 7 mărgele, 8 breloc din valvă de scoică; M. 13, 9 mărgele de sticlă, 10 cercei aurit de aramă, 11 plăcuță de aramă; M. 34, 12 oală de lut; M. 17, 13 mărgele, 14, 15 cercei auriti de aramă, 16 inel de aramă; M. 37, 17 colier de mărgele din sticlă și piatră; M. 35, 18 mărgele mărunde de sticlă, 19, 20 amulete din colț de animal; M. 23, 21 brelocuri din valvă de scoică, 22 mărgele mărunde de sticlă; M. 25, 23 mărgele de aramă.

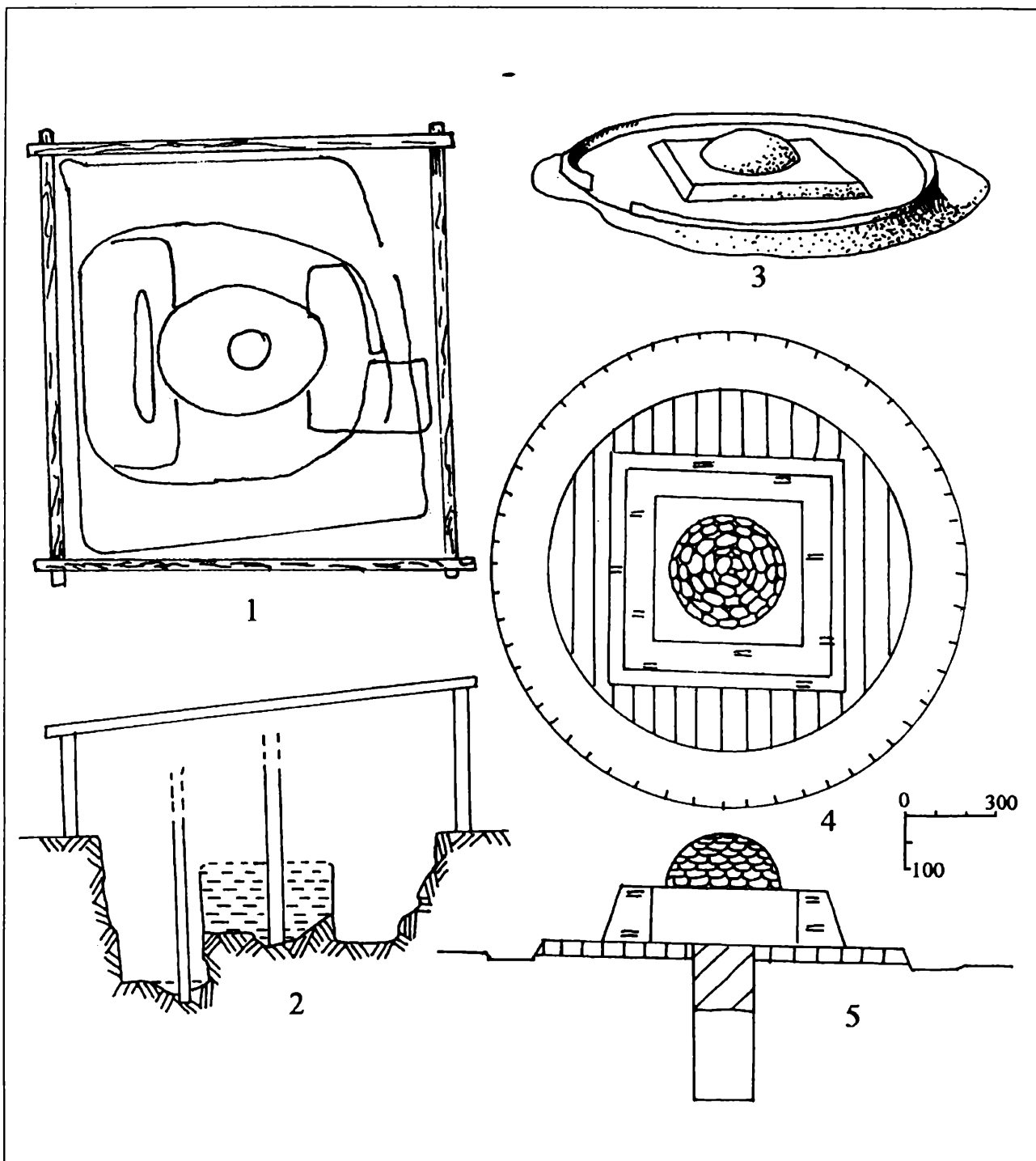

Fig. 9. Obiecte din Sintașta. Reconstituire. Necropola subterană (SM), căsuță rituală: 1 plan, 2 profil; Marca movilă-sanctuar (SB): 3 complex funerar; Movila mică (S III), construcție funerară: 4 plan, 5 profil.

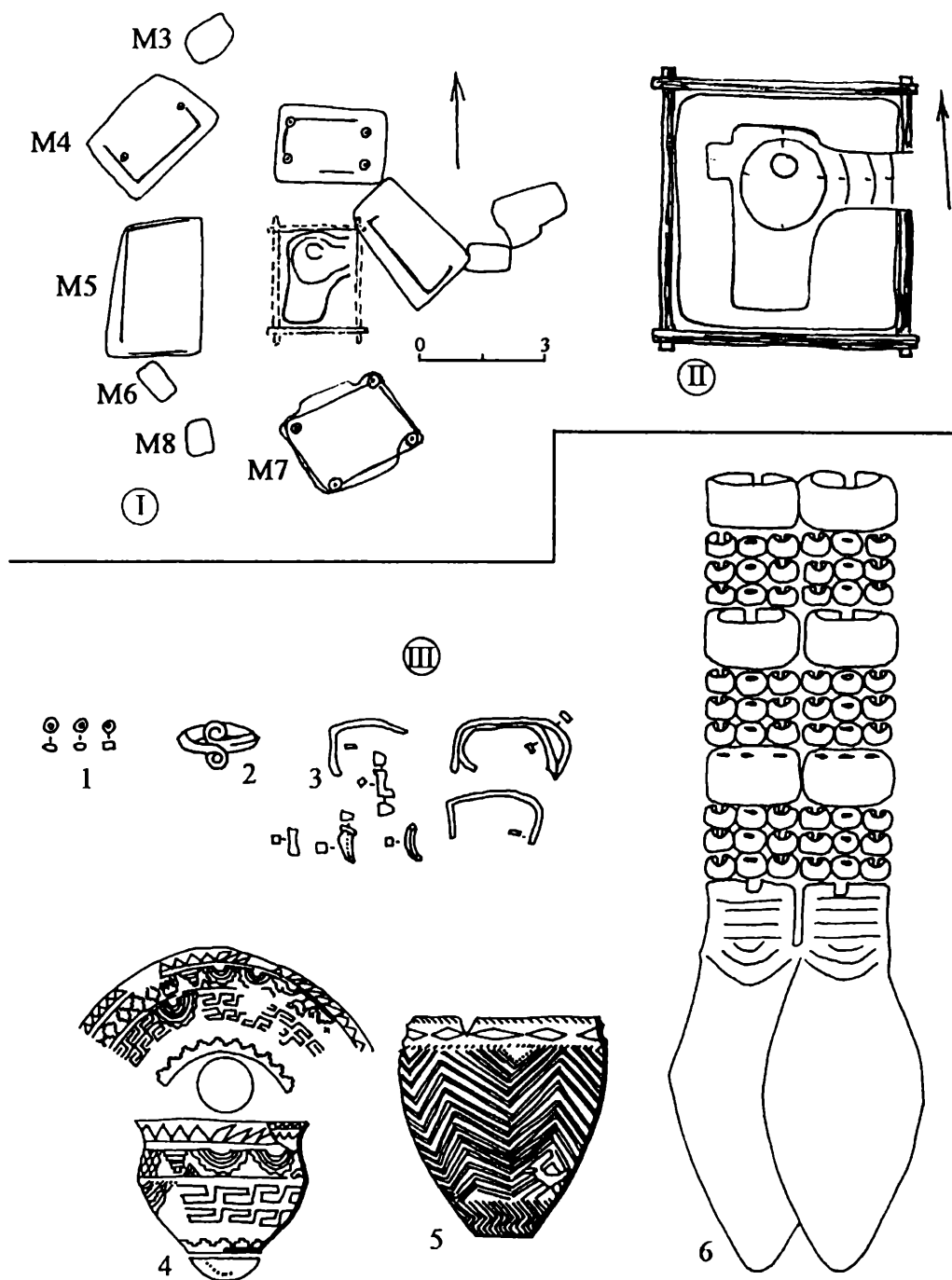

Fig. 10. Sintașta. Necropola subterană mică (S-II): I- planul necropolei, 1-10 morminte; II-planul reconstituirii căsuței de ritual; III-inventarul mormântului 7: 1 mărgele de sticlă, 2 inel de aramă, 3 scoabe de aramă din vas de lemn, 4-5 vase de lut, 6-pieptar de argint.

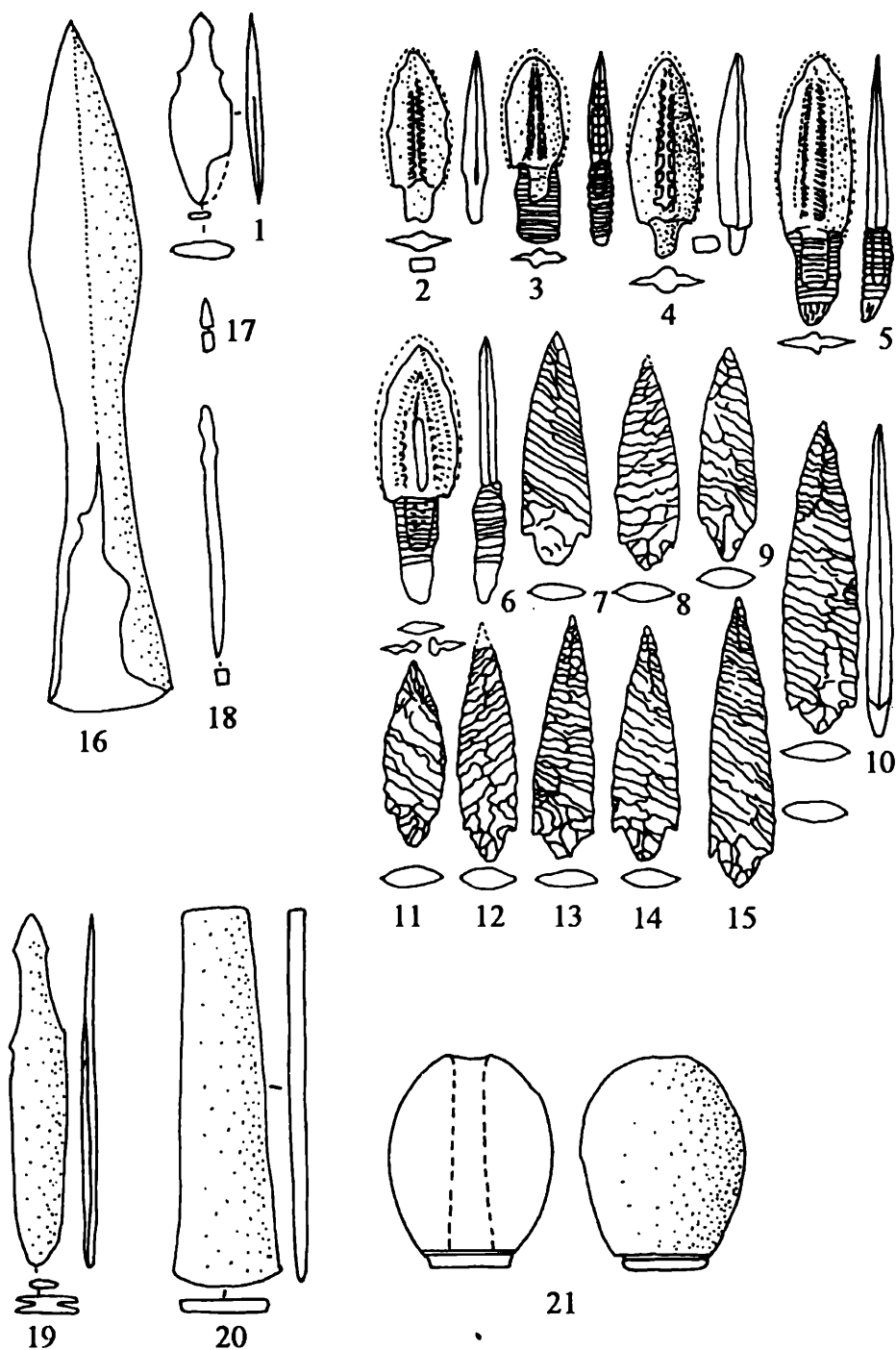

Fig. 11. Sintașta. Necropola subterană mică (S-II). Inventarul mormântului 7: 1, 19 cuțite de bronz, 2-6 vârfuri de săgeți de silix, 7-15 vârfuri de săgeți din silix, 16-vârf de lance din bronz, 17, 18 sule de aramă, 20 teslă de bronz, 21 vârf de ghioagă din piatră.

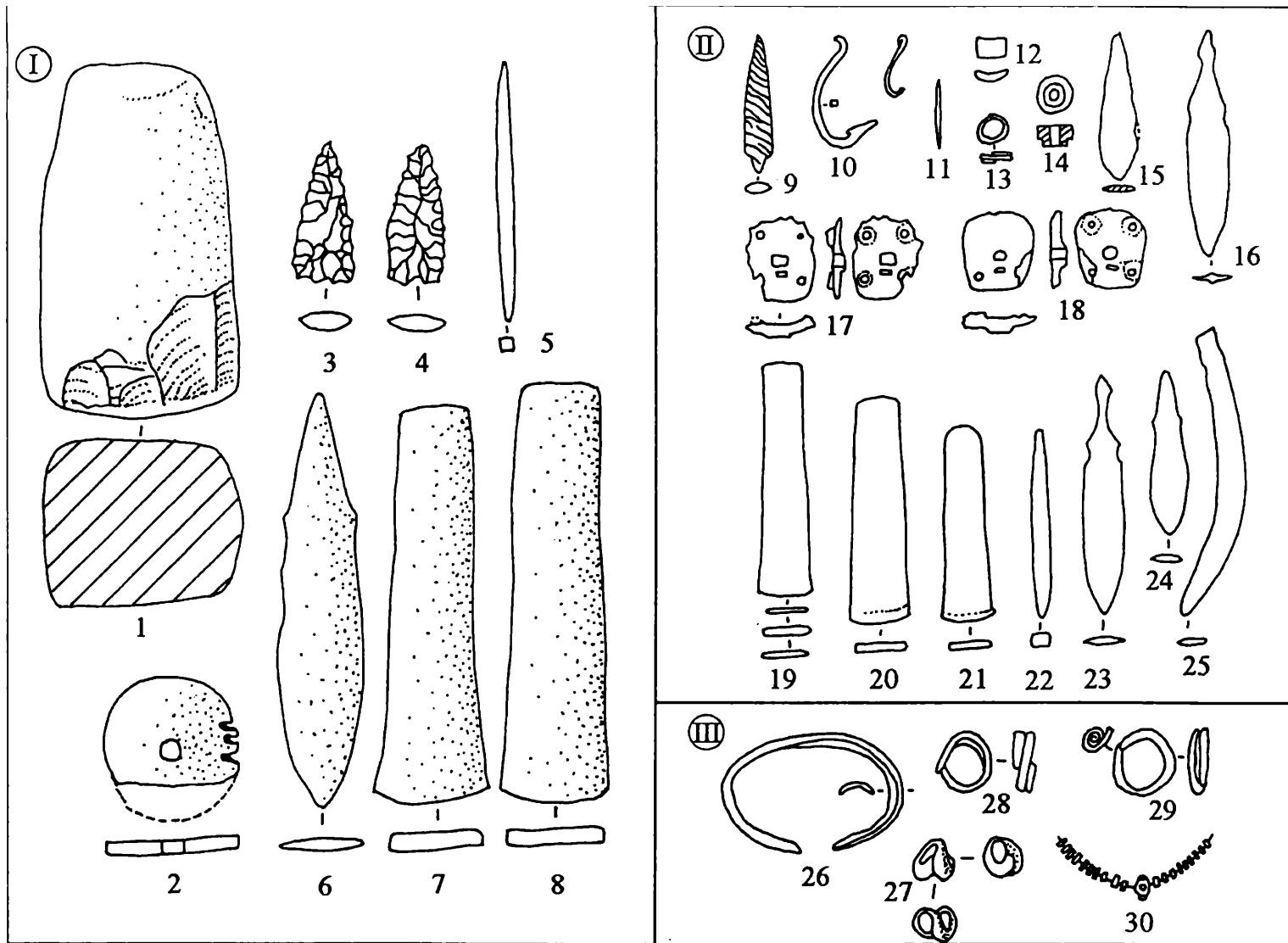

Fig. 12. Sintașa. Necropola (S-I). I Inventarul mormântului 15: 1 pisălog de piatră, 2 fus de os, 3, 4 vârfuri de săgeți din silex, 5 sule de aramă, 6 cuțit de bronz; 7, 8 tesle de bronz; II Inventarul mormântului 14: 9 vârf de săgeată din silex, 10 cârlige de aramă, 11 sulă de bronz, 12 scoabă, 13 inel de bronz, 14 vârf de ghioagă din piatră, 15, 16 cuțite de bronz, 17-18 psalii de corn, 19-21 tesle de bronz, 22 daltă de bronz, 23, 24 cuțite de bronz, 25 seceră de bronz; III Inventarul mormântului 12: 26 brățară de bronz, 27, 28 cercei de bronz, 29 inel de bronz, 30 mărgelile din sticlă și bronz.

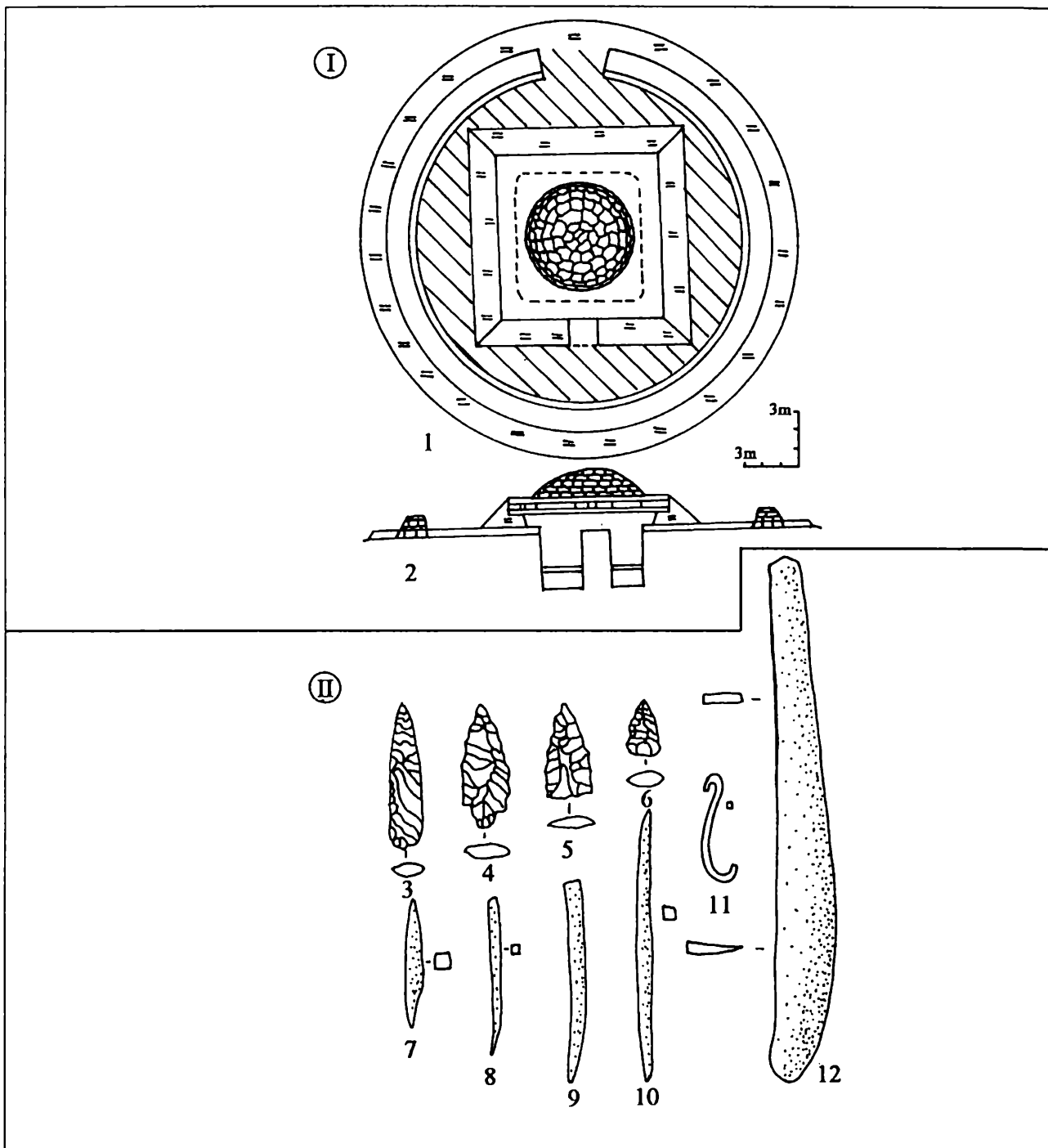

Fig. 13. Sintașta. Necropola (S-I). I Reconstituirea complexului funerar cu mormintele 14 și 15 în centru: 1 plan, 2 profil; II-Obiecte găsite în mantaua tumulară: 3-6 vârf de săgeți de silex, 7-10 sule de aramă, 11-cârlig de aramă, 12 cuțit de bronz.

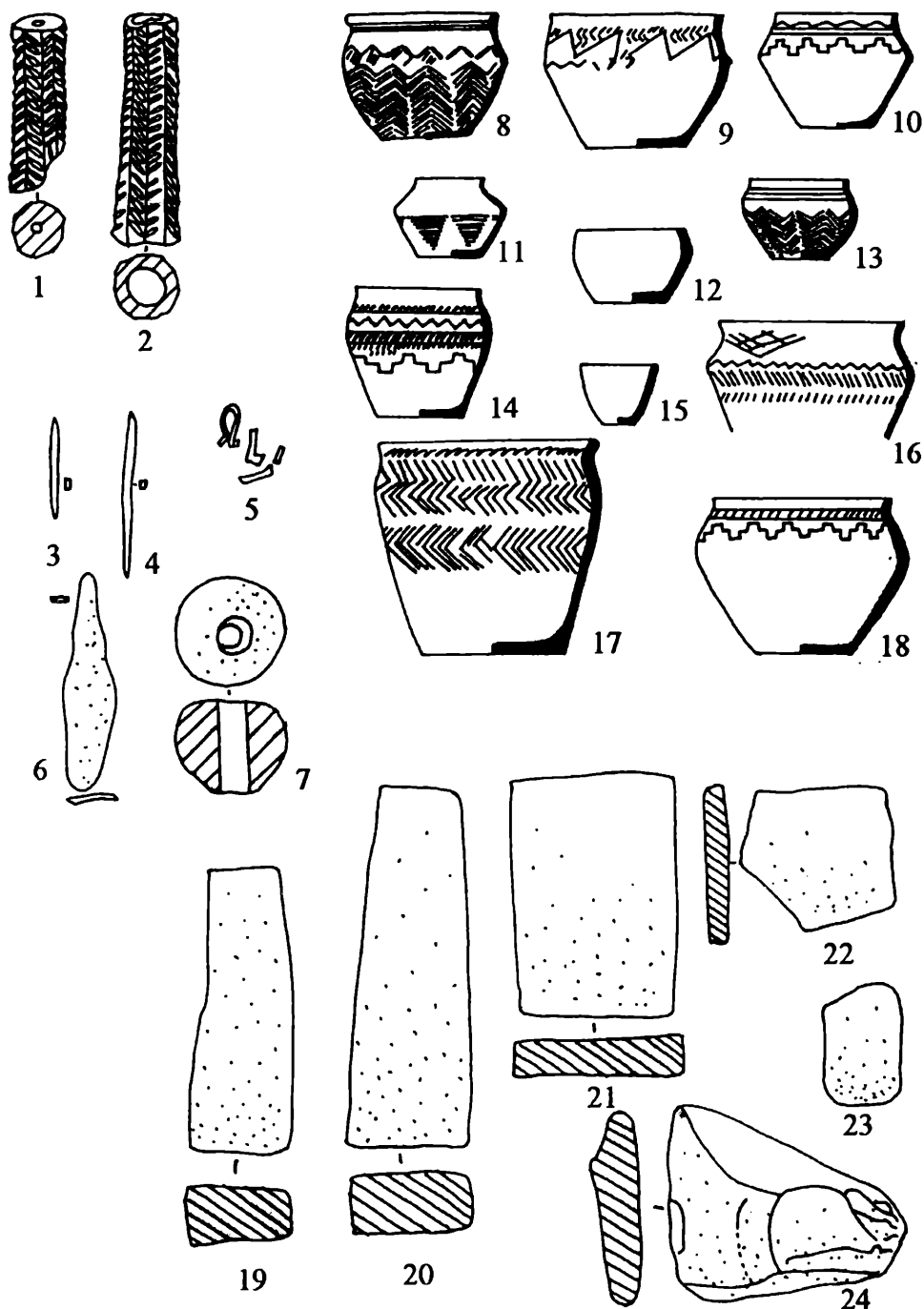

Fig. 14. Sintașta. Movila mică (S-III). Inventarul mormântului 1: 1, 2-tub pentru foale de lut, 3, 4 sule de aramă, 5 resturi din turnătorie, 6 cuțit de bronz, 7 vârf de ghioagă din piatră, 8-18 oale de lut, 19-24 tocile.

